

تاریخ اسلام از منظر چند پایگاه اینترنتی

مقدمه

میرهادی حسینی

دلیل اهمیت تحقیق در تاریخ اسلام، برای پژوهشگران غربی، نیازی به ارائه مدرک و استدلال فراوان ندارد. امروزه روابط میان دو فرهنگ اسلام و غرب، آنقدر اهمیت پیدا کرده که در بسیاری از دانشگاه‌های آمریکا و اروپا، محققین فراوانی به امر پژوهش در تاریخ اسلام می‌پردازند. قرن بیست و یکم، عصر پشت سر نهادن انفجار اطلاعات است. بر اساس این تئوری، از این پس داشتن اطلاعات وسیع، مزیتی را دربر نخواهد داشت، زیرا ظهور فناوری سریع ارتباطات (از جمله اینترنت) موانع اصلی برای کسب اطلاعات را از بین برده است. قرن بیست و یکم، عصر استفاده بهینه از اطلاعات موجود است و نه کسب آن. در حالی که بسیاری از دانشگاه‌ها و مراکز مطالعاتی غرب، هزینه‌های هنگفتی را برای بخش تحقیق در تاریخ اسلام اختصاص داده‌اند، این سوال که در مراکز علمی جهان اسلام، چه مراکزی متولی شناخت ماهیت تاریخ و فرهنگ غرب است؟، فرا روی ما جلوه می‌کند.

این نوشتار با معرفی بعضی از مراکز مطالعاتی دانشگاهی در غرب که به نوعی در امر تاریخ اسلام فعال هستند، و آشنایی با آدرس‌های اینترنتی آنها، محققین و پژوهشگران کشورمان را با این برنامه‌ها، آشنا می‌سازد.

مطالعات تاریخ اسلام در دانشگاه North Park

در پایگاه اینترنتی دانشگاه North Park در آمریکا، بخشی برای آشنایی با تاریخ اسلام در قرون اولیه وجود دارد. آدرس اینترنتی این دانشگاه چنین است.

<http://www.northpark.edu>

گروه تاریخ این دانشگاه، پژوهش‌هایی را در حوزه تاریخ اسلام و کشورهای اسلامی انجام می‌دهد. برای آشنایی با این گروه آموزشی، به آدرس زیر وارد شوید:

<http://campus.northpark.edu/history>

نانچه قصد دارید با پژوهش‌های این گروه در زمینه تاریخ اسلام آشنا شوید، به آدرس زیر وارد شوید:

<http://campus.northpark.edu/history/WebChron/Islam/Islam.html>

در این صفحه با پیوندهای مهمی روبرو هستیم که به آنها اشاره می‌کنیم:

۱. *The life of the prophet*، مربوط به تاریخ زندگی پیامبر اسلام (۶۳۲ - ۵۷۰م) است. این مطالب، خلاصه زندگی پیامبر شامل تولد، هجرت و وفات ایشان را در بر می‌گیرد. کلیه مطالب این بخش که توسط دو محقق بنام‌های کارا گریمس (۲) و ژانل کارلز گارد (۳) نوشته شده، از چهار منبع اخذ شده که عبارتند از:

الف) تمدن‌های جهان تألیف فیلیپ آدلر (۴)

ب) انسان فرهیخته: محمد (ص) و سنت اسلامی، تألیف امیل در منگم (۵)

ج) زندگی محمد (ص) تألیف آ. گولوم (۶)

- د) محمد(ص) در مکه تالیف مونتهگومری وات(۷)
۲. پیوند (caliphate (macca and medina orthodox) مربوط به تاریخ خلفای راشدین است (۶۶۱ - ۶۳۲م). البته این بخش، بیش تر خلافت خلیفه دوم (۶۴۴ - ۶۳۴م) را مد نظر قرار داده است. زیجادا لاسکین(۸) به همراه کریستی روجاس،(۹) نویسنده این مطالب هستند. این دو محقق مطالب خود را از سه منبع ذیل اخذ کرده اند:
- الف) فهرست آکسفوردی مذاهب جهان تالیف جان بوکر(۱۰)
- ب) دایره المعارف مختصر اسلامی از کریل گلاس(۱۱)
- ج) مقدمه ای به اسلام تالیف دیوید واینس(۱۲)
۳. پیوند 661 - 750: Omayyad Caliphate (Damascus), در زمینه تاریخ خلافت بنی امیه است. (۷۵۰ - ۶۶۱م). در این بخش با مطالب زیر روبرو هستیم:
- الف) شهادت امام حسین(ع) در کربلا (۶۸۰م): این قسمت ضمن معرفی مقام امام حسین(ع)، افکار و اندیشه های شیعه را نیز مطرح می سازد. مطالب این بخش که توسط آمی. ن. گروپ(۱۳) تهیه شده از کتاب ((مقدمه ای به اسلام شیعی))، تاریخ و دیدگاه های شیعه دوازده امامی، تالیف مومن(۱۴) اخذ شده است.
- ب) اهمیت بنای مسجدالاقصی برای مسلمانان، مسیحیان و یهودیان و اقدامات عبدالملک در سال ۶۹۱م در بنای ساختمان گنبد قدیمی مسجد الاقصی.
- این مطالب که توسط سارا استریل(۱۵) تهیه شده، از منابع زیر اخذ گردیده است:
- مجله چهارم از کتاب ((فهرست بین المللی اماکن تاریخی)) تالیف ک. آ. برنی(۱۶) و رینگ ترودی(۱۷)
- دایره المعارف مذهبی، جلد اول، تالیف میرچا الیاده(۱۸)
- دایره المعارف مختصر اسلامی، تالیف کریل گلاس
- دایره المعارف سیاسی و مذهبی، تالیف روبرت وات نو(۱۹)
- ج) تلاش مسلمانان برای فتح قسطنطنیه در سال های ۷۱۸م، تالیف هایللی هاستی(۲۰) و جنی واترز(۲۱)
۴. پیوند 750 - 1258: Abbasid Caliphate (Baghdad), مربوط به تاریخ خلافت عباسی است. در این بخش با مطالب زیر آشنا می شویم:

الف) نبرد رودخانه تالاس (Talas) در سال ۷۵۱م در این سال امپراتوری چین در زمان سلسله تانگ، در کنار رودخانه تالاس در منطقه ختن و فرغانه با ارتش اسلام درگیر شد، که منجر به پیروزی مسلمانان گشت.

- ب) جنگ های صلیبی: (از ۱۰۹۵ تا ۱۲۹۱ میلادی)
- مطالب این بخش توسط روبین تراوت من(۲۲) و جان پیترسن(۲۳) تهیه شده است.
۵. پیوند Omayyad emirate in spain (Cordorva) , مربوط به سلسله امویان اندلس است. در این صفحه با تأسیس حکومت امویان در کوردووا (قرطبه) و عبدالرحمن اول، آشنا می شویم.
۶. پیوند The ottoman Empire , ما را با تاریخ امپراتوری عثمانی (۱۹۱۸ - ۱۳۵۰م) آشنا می سازد. در این صفحه مقالات زیر قابل دریافت است:
- الف) فتح قسطنطنیه در ۱۴۵۳ این مقاله توسط دیوید. و. کلر(۲۴) تهیه شده است.
- ب) نخستین جنگ بالکان در سال ۱۹۱۲ و ۱۹۱۳.

جنگ های صلیبی و تاریخ اسلام در دانشگاه Boise در امریکا، سایتی برای آشنایی با تاریخ جنگ های صلیبی وجود دارد. آدرس زیر، ا را به

پایگاه اصلی دانشگاه Boise متصل می کند:

[.http://www.boisestate.edu](http://www.boisestate.edu)

نانچه قصد دارید با مطالبی پیرامون جنگ های صلیبی در سایت این دانشگاه آشنا شوید، به آدرس زیر وارد شوید:

[.http://Crusades.boisestate.edu/Contents.html](http://Crusades.boisestate.edu/Contents.html) در این پایگاه در ذیل عنوان *The major Crusades*، هفت پیوند، مربوط به جنگ های صلیبی اول تا هفتم وجود دارد.

کلیک (زدن کلید سمت چپ ماوس) روی هر یک از این پیوندها ما را با تاریخ جنگ صلیبی مورد نظر آشنا می سازد. همچنین در ذیل عنوان *General Histories during the crusades* وضعیت اروپا، امپراتوری بیزانس، اسلام و بیت المقدس در طی جنگ های صلیبی بررسی شده است. در بخش جهان اسلام در ذیل عنوان *Islam During the Crusades* پیوندهای مهمی در ارتباط با پیامبر اسلام(ص)، اوایل اسلام، ترکان، نورالدین و دمشق، صلاح الدین ایوبی، صفویه، اسلام در قرن ۱۲ میلادی و یورش مغول را ملاحظه می کنید:

کالج دانشگاهی Western New England

در سایت کالج دانشگاهی Western New England، تاریخ جنگ های صلیبی بررسی شده است. برای مطالعه این مطالب ه آدرس زیر وارد شوید:

[.http://mars.acnet.wnec.edu/gremple/courses/wc1/lectures/21crusades.html](http://mars.acnet.wnec.edu/gremple/courses/wc1/lectures/21crusades.html)

مهمترین مطالب این پایگاه که نتیجه پژوهش دکتر گرهارد رمپل(۲۵) است، در زمینه چگونگی شروع جنگ های صلیبی می باشد. مولف معتقد است که:

- [جنگ های صلیبی در مفهوم اولیه و محدود آن، با هدف لشکرکشی برای فتح و نگه داشتن سرزمین های مقدس، برای غرب در اواخر قرن یازدهم میلادی آغاز شد و در طی سال های باقی مانده قرون وسطی ادامه داشت. اما در یک مفهوم وسیع تر، جنگ های صلیبی، عوامل مهم دیگری را در بر می گیرد. این عوامل عبارتند از:
۱. باز پس گیری اسپانیا و سیسیل از دست مسلمانان
 ۲. توسعه جبهه مسیحیان در نواحی بالتیک
 ۳. اعزام مبلغان مسیحی برای تغییر دین مغولان و دیگر مردمان
 ۴. تلاش برای تغییر یا محدود کردن یهودیت درون اروپا، که نهایتاً منجر به بیرون راندن یهودیان از بیش تر قسمت های اروپا گردید].

پایگاه جنگ های صلیبی قرون وسطی

پایگاه Medieval Crusades نیز ما را با تاریخ جنگ های صلیبی آشنا می سازد. آدرس این پایگاه چنین است:

[.http://www.medievalcrusades.com](http://www.medievalcrusades.com)

در این سایت، ضمن بیان تاریخ شروع جنگ های صلیبی در زمان پاپ اوربان دوم (urban II Pope) وضعیت اروپا را در این زمان بررسی می کند. در همین پایگاه، با پیوندهای زیر روبرو هستیم:

۱. چگونگی شروع جنگ های صلیبی
۲. سلاطین بیت المقدس
۳. دشمنان سربازان صلیبی و ...

تاریخ اسلام در پایگاه انگلیسی Ummah

پایگاه اینترنتی Ummah در انگلیس، در چند سال اخیر، تلاش های زیادی را برای معرفی اسلام اهل تسنن به عمل آورده است. از جمله بخش های قابل ذکر آن، پیمان نامه های پیامبر اسلام(ص) و همچنین پژوهشی پیرامون آخرین خلیفه امپراتوری عثمانی است. برای مطالعه ترجمه انگلیسی پیمان ها و نامه هایی که پیامبر به مهاجرین، قریش، مردم مدینه، کومت ها و امپراتوران شرق و غرب نوشته، به آدرس زیر وارد شوید:

<http://www.ummah.org.uk/science/letters.htm>

در این سایت، مطالب زیر قابل دسترس است:

پیمان بنو ضمیره - پیمان بنو جیفر - پیمان حدیبیه - پیمان بنی قریظه - پیمان نجران - پیمان ثقیف (طائف) - نامه به پادشاه حبشه - نامه به ابوسفیان - نامه به قیصر هراکلیوس - نامه به خسرو پرویز - نامه به هرمز - نامه به حاکم یمامه - نامه به پادشاه دمشق و حاکم بحرین - و... .

همچنین برای مطالعه مقاله ای با عنوان ((زندگی سلطان عبدالحمید دوم و سقوط خلافت)) در این پایگاه به آدرس زیر وارد وید:

<http://www.ummah.org.uk/sultan>

حکومت امویان در اندلس

تشکیل حکومت امویان در اسپانیا، جایگاه خاصی در تاریخ اروپا دارد. در سال های اخیر پایگاه های متعددی در اینترنت به معرفی جایگاه تاریخی امویان اندلس پرداخته اند. در این بخش به معرفی بعضی از این سایت ها می پردازیم: پایگاه زیر حاوی تاریخ امویان اندلس و جانشینان آنان بویژه تصاویر اسکن (Scan) شده از سکه های دوره اسپانیای سلامی را در خود نگه داری می کند:

<http://W3.nai.net/jroberts/spain.htm>

درس زیر هم که يك پایگاه خصوصی است، در زمینه تاریخ اسلام در اسپانیا می باشد:

<http://www.geocities.com/Athens/Parthenon/6913/history-islamspain.html>

در پایگاه اینترنتی دانشگاه مینسوتا در امریکا هم، می توان در این زمینه اطلاعاتی را به دست آورد. آدرس زیر حاوی ایگانی تصاویر بناهای تاریخی بویژه بناهای اسلامی اسپانیا در دوره اسلامی می باشد.

<http://www.mcad.edu/AICT/html/medieval/islamart.html>

کتاب ((اسلام و مسیحیت در اسپانیا در قرون وسطی)) تألیف توماس. ف. گلیک(۲۶) روند شکل گیری و گسترش اسلام و چگونگی فروپاشی حکومت مسلمانان را در اسپانیا تشریح می کند برای مطالعه و دریافت متن کامل این کتاب که بخشی ز سایت دانشگاه آرکانزاس مرکزی است، به آدرس زیر وارد شوید:

<http://libro.uca.edu/ics/main.html>

مقاله ای با عنوان ((فتح اسپانیا بدست مسلمانان)) که بخشی از کتاب ((فتح اسپانیا)) تألیف ابن عبدالحاکم، است و توسط Harris Jones John به انگلیسی ترجمه شده و هم اکنون توسط دانشگاه فوردهام در امریکا در سایت اینترنتی این دانشگاه قرار رفته است. برای مطالعه این مقاله به آدرس زیر مراجعه کنید:

<http://www.fordham.edu/halsall/source/conqspain.html>

رای آشنایی با شهر قرطبه(Cordoba) و تاریخ این شهر در زمان فتح آن به دست مسلمین به آدرس زیر وارد شوید:

.www. andalucia. com / cities / cordoba. htm // :ttp

مچنین آدرس زیر که بخشی از سایت دانشگاه ایالتی نیویورک است، ما را با تاریخ مسلمانان اسپانیا آشنا می سازد.

.ttp: // www. nyu. edu / classes / peters / spain / index. htm1 ms

تاریخ اسلام و انبیا الهی در يك پایگاه کانادایی

يك پایگاه اینترنتی اسلامی در کشور کانادا اقدام به معرفی تاریخ اسلام و انبیا الهی کرده است. برای آشنایی با تاریخ مدن اسلامی در این پایگاه به آدرس زیر وارد شوید:

.members. shaw. ca / islam / civil. htm // :ttp

همچنین برای مطالعه چگونگی گسترش قلمرو اسلامی و روند توسعه اسلام (از محاصره بنی هاشم توسط قریش و ریان شعب ابی طالب و...) به پایگاه زیر وارد شوید:

.spread. htm / ttp: // members. shaw. ca / islam

آدرس زیر نیز، در همین پایگاه، ما را با تاریخ مخالفت با اسلام و دشمنی های قریش در شکنجه مسلمانان اولیه، نقشه آنان ر ترور پیامبر و غیره آشنا می سازد:

.ttp: // members. shaw. ca / islam / opposition. htm

مچنین، آدرس زیر، اطلاعاتی را در مورد نخستین افرادی که به اسلام گرویدند (بویژه امام علی(ع)) ارائه می دهد:

.ttp: // members. shaw. ca / islam / embraced. htm

از طریق آدرس زیر می توان با زندگی و ازدواج پیامبر(ص) آشنا شد:

.members. shaw. ca / islam / birth. htm // :ttp

در همین پایگاه و از طریق آدرس زیر هم می توان، وقایع نگاری مختصر و نسبتا کاملی را از تاریخ اسلام به دست آورد:

.ttp: // members. shaw. ca / islam / chronological. htm

تاریخ اسلام در دانشگاه کالیفرنیا جنوبی

پایگاه دانشگاه کالیفرنیا جنوبی در امریکا، بخشی را به معرفی تاریخ اسلام اختصاص داده است. آدرس اینترنتی این انشگاه چنین است:

.ttp: // www. usc. edu

درس زیر ما را با بخش تاریخ اسلام در این دانشگاه آشنا می سازد:

./ ttp: // www. usc. edu / dept / MSA / history

پس از ورود به این صفحه، پیوندهای زیر قابل توجه است:

۱. پیوند chronology brief , کاربران را با تاریخ مختصر اسلام آشنا می سازد.

۲. پیوند (Saas The Companions of the prophet) , مربوط به تاریخ زندگی صحابه پیامبر اسلام (ص) است. در میان این فهرست, اسامی شخصیت های زیر مشاهده می شود:
عبدالله بن عباس - عبدالله بن جهش - عبدالله بن مسعود - عبدالله بن عمر - عبدالله بن ام مخطوم - عبدالرحمن بن عوف - ابویوب انصاری - ابوذر غفاری - ابوهیرره - ابوموسی اشعری - ابوعبیده بن جراح - عدیبن حاتم - عایشه - اسماء بنت ابوبکر - حضرت فاطمه زهرا(س) و

تاریخ اسلام در پایگاه History Channel

پایگاه اینترنتی History Channel , حاوی اطلاعات عمومی فراوانی در زمینه تاریخ جهان (از دوران باستان تا عصر اض) است. برای آشنایی با این پایگاه به آدرس زیر وارد شوید:

<http://www.historychannel.com>

سپس در ذیل عنوان Search By Timeline روی کادر ترکیبی Select Century کلیک کنید تا فهرستی از قرون تاریخی (از سال ۴۰۰ قبل از میلاد تا سال ۲۰۰۰ میلادی) آشکار شود با توجه به اینکه در این مقاله, موضوعات تاریخ اسلام مدنظر است, در ذیل, تنها به پیوندهای مربوط به تاریخ اسلام, اشاره می شود. لازم به ذکر است که با انتخاب هر يك از پیوندهای زیر, عناوین مهمترین وقایع تاریخی در آن قرن, آشکار خواهد شد. کاربران اینترنت می توانند با ورود به این پایگاه و کلیک بر روی عناوین زیر خط دار (Under line) توضیحات کامل تر را دریافت کنند.

۱. چنانچه مقطع زمانی ۶۹۹ - ۶۰۰ میلادی (قرن هفتم) را انتخاب کنید با وقایع مهم تاریخی این دوره آشنا می شوید. از جمله:

- ظهور دین اسلام, بعثت پیامبر اکرم(ص) و دعوت مردم به اسلام

- هجرت پیامبر اسلام(ص) از مکه به مدینه در ۶۲۲ میلادی

- بازگشت پیامبر اسلام(ص) از مدینه به مکه در ۶۲۹ میلادی

- اشاره به بعضی از محرمات دین اسلام, مانند مصرف گوشت خوک و الکل

- وفات (شهادت) دختر پیامبر اسلام(ص), تاسیس سلسله فاطمیان در شمال افریقا که از ۹۰۹ تا ۱۱۷۱ میلادی حاکم بودند.

- حاکمان این سلسله از اعقاب دختر پیامبر(ص) می باشند.

- نبرد کربلا در ۶۸۰ میلادی و شهادت امام حسین(ع)

- نقش خلیفه عبدالملک در تکمیل بنای گنبد مسجدالاقصی در ۶۹۱م

- ضرب اولین سکه های عربی در ۶۹۵ میلادی

- حمله اعراب به شهر کارتاژ و پایان حکومت امپراتوری بیزانس بر شمال افریقا

۲. مقطع زمانی ۸۹۹ - ۸۰۰ میلادی (قرن نهم) شامل:

- در سال ۸۰۸ میلادی, ادیس از حکام عباسی, شهر فاس(Fez)) را در مراکش بنیان نهاد. این شهر بعدها به صورت مرکز فرهنگی شمال افریقا درآمد.

- مرگ هارون الرشید, خلیفه عباسی در ۸۰۹ میلادی

۳. قرن دهم میلادی شامل:

- در سال ۹۵۰ میلادی, شهر قرطبه(Cordoba)) در اسپانیا, مرکز فرهنگی اروپا است. این شهر اسلامی دارای کتابخانه ها و مدارس پزشکی است.

- حکومت شیعیان فاطمی مصر, شهر قاهره(Cairo)) را در ۹۶۹ میلادی بنیان نهادند.

۴. قرن یازدهم میلادی شامل:

- تألیف کتاب قانون توسط ابن سینا.

- درگذشت هشام سوم، خلیفه قرطبه و پایان خلافت امویان.
- ترکان سلجوقی به رهبری طغرل بیک، برای خارج کردن خلافت عباسی از دست آل بویه شیعی وارد بغداد شدند.
- انتخاب مراکش به عنوان پایتخت سلاطین سلسله مرابطون.
- در این سال ها، مدرسه پزشکی در سالرنو (Salerno) در ایتالیا تأسیس شد، در این مدرسه از متون یونانی، لاتین، یهودی و اسلامی استفاده می شود.
- پیروزی قوای نظامی مرابطون در اسپانیا.
- مسلمانان که سیسیلی را برای مدت ۱۳۰ سال در دست داشتند، از این منطقه بیرون رانده شدند.
- پاپ اوربان دوم، مسیحیان را برای جنگ با مسلمانان (جنگ های صلیبی) فرامی خواند.

تاریخ اسلام در پایگاه About

پایگاه اطلاع رسانی About، با هدف ارائه اطلاعات علمی و فرهنگی در اینترنت راه اندازی شده است. برای آشنایی با این ایگاه، به سایت زیر وارد شوید:

[http:// about.com](http://about.com)

چنانچه قصد دارید با بخش تاریخ اسلام در این پایگاه آشنا شوید، لازم است مراحل زیر را دنبال کنید:
الف) پس از ورود به سایت اصلی این پایگاه، روی پیوند Religion & spirituality کلیک کنید.
ب) سپس روی پیوند islam کلیک کنید.

در این صفحه پیوندهایی را در ارتباط با موارد زیر مشاهده می کنید:

۱. وقایع نگاری مختصر از اسلام در طی قرون ششم تا بیستم میلادی
۲. آشنایی با منابع اینترنتی تاریخ اسلام در قرون اولیه، میانی و معاصر که در دانشگاه فورد هام (Ford ham) (نگه داری می شود).
۳. جغرافیای جهان اسلام در قرون میانی
۴. مقالاتی در زمینه تاریخ اسلام مربوط به ظهور اسلام، اسلام در اسپانیا، جنگ های صلیبی و امپراتوری عثمانی
۵. مقالاتی در زمینه تاریخ میانه اسلام
۶. تاریخ مشارکت اسلام در توسعه علم از قرون هشتم تا چهاردهم میلادی که شامل معرفی دانشمندان اسلامی، ریاضی دانان و منجمین می گردد.
۷. تاریخ اسلام در امریکا
۸. تسامح در اسلام.

پی نوشت ها:

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم تهران
۲. Karah I. Grimes
۳. Janelle E. Carlsgaard
۴. Philip J Adler
۵. Emile Dermenghem
۶. A. Guillaume
۷. Watt montgomery
۸. Ijaskic Zijada
۹. Christy Rojas
۱۰. John Bowker
۱۱. Cyril Glasse
۱۲. David waines
۱۳. Amy n. Grupp
۱۴. Moojn momen
۱۵. streyle Sarah
۱۶. K. A. Berney
۱۷. Ring Trudy
۱۸. Mircea Eliade
۱۹. Robert wuthnow
۲۰. Hayley Hastey
۲۱. Jenny waters
۲۲. man Robin Traut
۲۳. John peterson
۲۴. David W. Koeller
۲۵. Gerhard Rempel
۲۶. Thomas F. Glich